

УДК: 378:373.2.011.3+37.018.43+004

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-7\(53\)-586-597](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-7(53)-586-597)

Листопад Олексій Анатолійович доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки Державний заклад «Південно-український національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, тел.: (048) 753-07-61, <https://orcid.org/0000-0002-3121-324X>

Мардарова Ірина Костянтинівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної педагогіки Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, тел.: (048) 753-07-61, <https://orcid.org/0000-0001-8899-2830>

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ: ЦИФРОВИЙ ТА ІННОВАЦІЙНИЙ ВИМІР

Анотація. Стаття присвячена проблемі формування культури здоров'язбереження майбутніх педагогів в інноваційно-цифровому просторі закладу освіти. У статті визначено сутність понять «культура здоров'язбереження педагогів дошкільної освіти», «інноваційно-цифровий простір». Доведено, що формування культури здоров'язбереження майбутніх педагогів дошкільної освіти базується на комплексі методологічних підходів, що визначають концептуальні засади освітнього процесу закладів фахової передвищої та вищої освіти: системний (дозволяє розглянути формування культури здоров'язбереження майбутніх педагогів дошкільної освіти як сукупність взаємопов'язаних компонентів (когнітивно-інформаційного, мотиваційно-ціннісного, діяльнісно-творчого, оцінювально-рефлексивного), що забезпечують її комплексний розвиток), компетентнісний (орієнтований на формування професійних компетентностей майбутніх педагогів у сфері здоров'язбереження), культурний (ґрунтується на розумінні здоров'я як багатовимірного феномена, що включає фізичний, психічний, соціальний і духовний аспекти), особистісно-орієнтований (відбувається через урахування індивідуальних особливостей майбутніх педагогів дошкільної освіти, їхніх ціннісних орієнтацій, рівня мотивації та потреб), діяльнісний (передбачає активну практичну діяльність здобувачів освіти у сфері здоров'язбереження та формування в них навичок реального застосування знань у майбутній педагогічній роботі), інноваційно-цифровий (враховує сучасні тенденції цифровізації освіти та використання цифрових технологій для формування здоров'язбережувальної культури). Їх ефективне, планове поєднання дозволяє забезпечити комплексний вплив на їх професійний розвиток, сформувати мотивацію до здорового способу життя та установу на впровадження здоров'язбережувальних технологій у майбутню професійну діяльність.

Визначено основні елементи інноваційно-цифрового простору, що спрямовані на формування культури здоров'язбереження майбутніх педагогів дошкільної освіти (цифрова освітня інфраструктура здоров'язбереження, смарт-технології для моніторингу та підтримки здоров'я, інтерактивне освітнє середовище, цифрова комунікація та підтримка здорового середовища, цифрова безпека та психоемоційний комфорт). Схарактеризовано низку педагогічних умов, які сприяють ефективному формуванню культури здоров'язбереження в інноваційно-цифровому просторі: організаційно-педагогічні, інформаційно-методичні, психолого-педагогічні, технологічні, соціокультурні умови.

Ключові слова: культура здоров'язбереження, формування культури здоров'язбереження майбутніх педагогів, інноваційно-цифровий простір, заклад освіти.

Lystopad Oleksii Anatoliyovych Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Preschool Education State institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky", Odesa, tel.: (048) 753-07-61, <https://orcid.org/0000-0002-3121-324X>

Mardarova Iryna Kostyantynivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Preschool Education State institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky", Odesa, tel.: (048) 753-07-61, <https://orcid.org/0000-0001-8899-2830>

HEALTH PROMOTION IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF AN EDUCATIONAL INSTITUTION: DIGITAL AND INNOVATIVE DIMENSION

Abstract. The article is devoted to the problem of forming a culture of health protection of future teachers in the innovative and digital space of an educational institution. The article defines the essence of the concepts of "culture of health preservation of preschool teachers" and "innovative and digital space". It has been proved that the formation of a culture of health protection of future preschool teachers is based on a set of methodological approaches that define the conceptual foundations of the educational process of institutions of professional higher education: systemic (allows us to consider the formation of health culture of future preschool teachers as a set of interrelated components (cognitive-informational, motivational-value, activity-creative, evaluative-reflective) that ensure its comprehensive development), competence-based (focused on the development of professional competences of future teachers in the field of health promotion), cultural (based on the understanding of health as a multidimensional phenomenon that includes physical, mental, social and spiritual aspects), personality-oriented (takes into account individual characteristics of future preschool teachers, their value orientations, level of motivation and needs), activity-

based (involves active practical work of students in the field of health care and the development of skills in the real application of knowledge in future pedagogical work), innovative and digital (takes into account current trends in the digitalisation of education and the use of digital technologies to develop a health-conscious culture). Their effective, planned combination allows for a comprehensive impact on their professional development, motivation for a healthy lifestyle and a commitment to implement health-saving technologies in their future professional activities.

The main elements of the innovation and digital space aimed at forming a culture of health care for future preschool teachers are identified (digital health education infrastructure, smart technologies for health monitoring and support, interactive educational environment, digital communication and support for a healthy environment, digital safety and psycho-emotional comfort). The article characterises a number of pedagogical conditions that contribute to the effective formation of a culture of health protection in the innovation and digital space: organisational and pedagogical, informational and methodological, psychological and pedagogical, technological, and socio-cultural conditions.

Keywords: culture of health protection, formation of health protection culture of future teachers, innovative and digital space, educational institution.

Постановка проблеми. Сьогодні формування культури здоров'язбереження педагогів є актуальною потребою сучасного суспільства і ключовим пріоритетом держави, що спричинено глобальними тенденціями, які впливають на сучасну освіту в умовах зростання фізичних і психоемоційних навантажень, стресових переживань, збільшення захворювань у зв'язку з військовими подіями та пандемією в нашій країні. За оперативними статистичними даними аудиту потреб населення у сфері психічного здоров'я, проведеного в рамках реалізації «Всеукраїнської програми ментального здоров'я», приблизно 40-50% людей наразі мають досвід психотравмуючих подій та потребують серйозної психологічної підтримки різного рівня інтенсивності [12]. Освітня система потребує інституалізації підтримки здоров'я педагогів (координації заходів в закладах освіти щодо реалізації обов'язкових освітніх програми з фізичного та ментального здоров'я педагогів та здобувачів освіти; впровадження посад психологів та коучів зі здоров'я; закріплення в законодавстві права педагогів на відновлення психоемоційного стану; закладання в бюджет закладу освіти заходів зі збереження здоров'я тощо).

Учасники освітнього процесу, зокрема здобувачі освіти та педагоги, повинні володіти знаннями та практиками, які сприяють збереженню і зміцненню фізичного та ментального здоров'я, профілактиці захворювань, стресостійкості, кібергігієні, соціальній відповідальності тощо. Перед закладами фахової передвищої та вищої освіти постає ключове питання щодо створення сучасного інноваційно-цифрового простору, яке буде сприяти формуванню певних практичних звичок, що дозволяють мінімізувати ризики та створити

безпечне освітнє середовище, впроваджувати здоров'язбережувальні та цифрові технології, активно використовувати валеологічні методики, здійснювати громадську просвітницьку діяльність тощо. Інноваційно-цифровий простір закладу освіти має бути «екологічним» для здоров'я, впроваджувальні технології здоров'язбереження повинні не лише озброювати знаннями здобувачів освіти, а й формувати в них культуру турботи про власний фізичний та ментальний стан, балансувати між інноваціями, освітніми цілями та превенцією цифрових ризиків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формуванню культури здоров'язбереження присвячені наукові доробки (Н.Башавець, В.Бобрицька, В.Базильчук, Р.Бедрань, А.Бойченко, В.Брич, В.Бутенко, Г.Грибан, Ю.Денисяк, Г.Дудаш, О.Кисла, Т.Костюченко, А.Кошель, Н.Кравчук, Д.Куявець, І.Ляхова, І.Мельничук, В.Оніпко, С.Осик, В.Порохнавець, І.Ремзі, Л.Романова, М.Россін-Слейтер, Т.Сергеева, Д.Сичов та інші). Учені визначають предметом своїх наукових пошуків конкретизацію факторів та наукових підходів щодо формування культури здоров'язбереження як пріоритетного завдання публічної практики в галузі освіти та охорони здоров'я. Дослідження ефективності різних програм та методик зменшення стресу та ментального здоров'я, впровадження здоров'язберігаючих технологій, організації інноваційного здоров'язбережувального середовища (В.Вітюк, М.Гриньова, В.Донченко, О.Лаврентьева, О.Макаренко, О.Момот, С.Переверзева, Н.Поліщук, Л.Поправко, Л.Рибалко, А.Шипович, М.Шклярчук, А.Шпак та інші); рекреаційна діяльність в аспекті здоров'язбереження (Ю.Мороз); здоров'язбереження як домінуючий аспект діяльності закладу освіти (В.Попович); використання цифрових інструментів та штучного інтелекту для моніторингу розвитку особистості і стресового стану, формування навичок здорового способу життя, упровадження гейміфікації як засобу мотивації до здоров'язбереження (Є.Антонов, А.Геревенко, Р.Гомоляко, О.Гулай, Г.Клімушева, В.Манчук, О.Прохоренко, В.Розискул, П.Севостьянов, С.Трубачева та інші); політика щодо «work-life balance» (М.Ткалич); підготовка майбутніх педагогів дошкільної освіти до здоров'язбережувальної діяльності в освітньому просторі ЗДО (Н.Вінарчук, О.Гнізділова, В.Нестеренко та інші).

Отже, аналіз наукових джерел виявив різні напрями вирішення проблем організації питань здоров'язбереження здобувачів освіти, окреслив необхідність чіткого комплексного підходу (та відповідної методики) щодо формування культури здоров'язбереження майбутніх педагогів дошкільної освіти в умовах закладів фахової передвищої та вищої освіти, а також компонентів та показників сформованості даної культури.

Метою статті є аналіз концентральних підходів формування культури здоров'язбереження майбутніх педагогів дошкільної освіти в інноваційно-цифровому просторі.

Виклад основного матеріалу. У сфері освіти здоров'язбереження означає створення таких умов, які сприяють гармонійному розвитку учасників освітнього процесу без шкоди для їхнього здоров'я, що включає впровадження

здоров'язбережувальних технологій, забезпечення безпечного та комфортного освітнього середовища. Суголосні з науковими доробками (Н.Башавець [1], Н.Вінарчук [5], Н.Гуданич [9], О.Іонова [8]) поняття «здоров'язбереження» розглядаємо як комплексний підхід, єдність педагогічних умов спрямованих на підтримку, зміцнення та відновлення фізичного, психічного, соціального та духовного здоров'я особистості в різних сферах життєдіяльності та створення безпечних і комфортних умов перебування в освітньому просторі.

Здоров'язбереження не лише профілактика захворювань, а й створення умов для гармонійного розвитку, підвищення якості життя та здатності людини адаптуватися до навантажень. Здоров'язбереження розглядається як аспект превентивної стратегії, яка охоплює усі аспекти життя для попередження проблем, а отже формування культури здоров'язбереження є одним із провідних завдань закладів фахової передвищої та вищої освіти. Дефініцію «культура здоров'язбереження педагогів дошкільної освіти» розглядаємо як сукупність знань, умінь, навичок і ціннісних орієнтацій, спрямованих на збереження та зміцнення власного здоров'я, а також формування здоров'язбережувального середовища для дітей в освітньому процесі.

Формування культури здоров'язбереження майбутніх педагогів дошкільної освіти базується на комплексі методологічних підходів, що визначають концептуальні засади освітнього процесу закладів фахової передвищої та вищої освіти. Їх ефективне, планове поєднання дозволяє забезпечити комплексний вплив на їх професійний розвиток, сформувати мотивацію до здорового способу життя та установу на впровадження здоров'язбережувальних технологій у майбутню професійну діяльність.

Системний підхід дозволяє розглянути формування культури здоров'язбереження майбутніх педагогів дошкільної освіти як сукупність взаємопов'язаних компонентів (когнітивно-інформаційного, мотиваційно-ціннісного, діяльнісно-творчого, оцінювально-рефлексивного), що забезпечують її комплексний розвиток. Основні аспекти даного підходу в процесі формування культури здоров'язбереження майбутніх педагогів дошкільної освіти є теоретична і практична підготовка здобувачів освіти у закладах фахової передвищої та вищої освіти, що базується на вивченні основ здорового способу життя, основ валеології та технології валеологічної освіти дітей дошкільного віку, педагогічної ергономіки, ознайомленні з нормативно-правовими документами щодо здоров'язбереження у дошкільній освіті, використанні здоров'язбережувальних технологій в освітньому процесі, оволодіння методами психоемоційного розвантаження та релаксації усвідомленому ставленні до власного здоров'я як професійної цінності, вивченні методів профілактики навчального і професійного вигорання, формуванні культури безпечної освітньої взаємодії тощо. Здобувачі освіти здобувають знання щодо використання інтерактивних технологій у навчанні (тренінги, кейс-методи, здоров'язбережувальна проєктна діяльність тощо), використання цифрових ресурсів для пропагування здорового

способу життя, приймають участь в оздоровчих проєктах та соціальних ініціативах. Отже, відбувається інтеграція здоров'язбережувального компоненту в освітні дисципліни та створення інноваційно-цифрового простору, яке сприяє взаємозв'язку теоретичних знань і практичних навичок у сфері здоров'язбереження.

Компетентнісний підхід орієнтований на формування професійних компетентностей майбутніх педагогів у сфері здоров'язбереження. Компетентнісний підхід акцентує увагу не тільки на знаннях, а й на вміннях, навичках та готовності до практичного застосування здоров'язбережувальних технологій у роботі з дітьми. Практичним застосуванням його в освітньому процесі закладів фахової передвищої та вищої освіти є впровадження змістовних модулів, спрямованих на розвиток здоров'язбережувальної компетентності, використання інтерактивних методів навчання (ситуаційні задачі, моделювання педагогічних ситуацій), оцінювання рівня сформованості здоров'язбережувальної компетентності через практичні завдання, діагностика власного рівня сформованості культури здоров'язбереження, впровадження самооцінки та рефлексії щодо власного способу життя.

Культурний підхід у формуванні культури здоров'язбереження майбутніх педагогів дошкільної освіти ґрунтується на розумінні здоров'я як багатовимірного феномена, що включає фізичний, психічний, соціальний і духовний аспекти. Культурний підхід розглядає здоров'язбереження як частину загальної культури людини та професійної культури майбутніх педагогів дошкільної освіти. Культурний підхід спрямований на виховання у здобувачів освіти усвідомленого ставлення до власного здоров'я та здоров'я дітей через засвоєння культурних норм, традицій, етичних цінностей і здоров'язбережувальних практик, що передаються в суспільстві.

Основними аспектами означеного підходу в процесі формування культури здоров'язбереження майбутніх педагогів дошкільної освіти є визначення позиції здоров'я як основної цінності культури. Формування у майбутніх педагогів дошкільної освіти розуміння здоров'я як культурної та суспільної цінності, усвідомлення впливу культури на ставлення до здорового способу життя, опанування традиційних і сучасних практик здоров'язбереження, формування здоров'язбережувальної культури як складника професійної культури педагога дошкільної освіти, інтеграція здоров'язбережувальної культури у професійну підготовку майбутніх педагогів дошкільної освіти, усвідомлення ролі педагога як культурного носія, який формує у дітей звички здорового способу життя.

Важливим є етнокультурний аспект, а саме використання народних традицій і педагогічного досвіду щодо здорового способу життя, ознайомлення здобувачів освіти із методами національно-культурного оздоровлення (арт-терапія, фітотерапія, народні рухові практики), включення етнокультурних елементів в освітній процес (фольклор, національні традиції здоров'язбереження). Отже, культурний підхід забезпечує цілісний підхід до здоров'язбе-

реження, розглядаючи його не лише як сукупність знань і навичок, а як елемент загальної та професійної культури майбутнього педагога дошкільної освіти, що сприяє формуванню у здобувача освіти свідомого ставлення до здоров'я, гармонійному розвитку особистості та передачі здоров'язбережувальних цінностей дітям дошкільного віку.

Особистісно-орієнтований підхід, формування культури здоров'язбереження відбувається через урахування індивідуальних особливостей майбутніх педагогів дошкільної освіти, їхніх ціннісних орієнтацій, рівня мотивації та потреб. Практичне застосування в освітньому процесі закладів фахової передвищої та вищої освіти є: індивідуалізація освітнього процесу (індивідуальна траєкторія навчання, диференційовані завдання тощо), підтримка особистісного розвитку здобувачів освіти через тренінги, коучинг, наставництво, формування усвідомленої відповідальності за власне здоров'я та здоров'я дітей.

Діяльнісний підхід передбачає активну практичну діяльність здобувачів освіти у сфері здоров'язбереження та формування в них навичок реального застосування знань у майбутній педагогічній роботі. В освітньому процесі діяльнісний підхід реалізується через організацію практичних занять, самостійних робіт, майстер-класів з використання здоров'язбережувальних методик, залучення майбутніх педагогів дошкільної освіти до волонтерських проєктів, спрямованих на популяризацію здорового способу життя, використання цифрових інструментів (VR-симуляторів, мобільних додатків, освітніх платформ) для розвитку практичних навичок.

Інноваційно-цифровий підхід враховує сучасні тенденції цифровізації освіти та використання цифрових технологій для формування здоров'язбережувальної культури. Передбачає створення інноваційно-цифрового простору здоров'язбереження в закладах фахової передвищої та вищої освіти, що базується на використанні цифрових платформ для навчання (цифрові освітні платформи, вебінари, відеолекції тощо), використанні мобільних додатків для моніторингу здоров'я та фізичної активності, упровадженні інтерактивних технологій навчання (віртуальна реальність, ІІІ, онлайн-тренажери для розвитку здоров'язбережувальних навичок тощо).

Зазначимо, що формування культури здоров'язбереження майбутніх педагогів дошкільної освіти має базуватися на поєднанні різних методологічних підходів. Системний, компетентнісний, культурний, особистісно-орієнтований, діяльнісний та інноваційно-цифровий підходи створюють умови для комплексного формування культури здоров'язбереження, що є важливою складовою професійної підготовки майбутніх педагогів дошкільної освіти.

Аналіз наукових доробок (Р.Бедрань [2], В.Бутенко [3], Н.Вінарчук [5], Н. Листопад [10], В.Нестеренко [11], М.Россін-Слейтер [13], В. Самойленко [14] та інші) дозволяє засвідчити, що здоров'язбережувальна освіта в закладах фахової передвищої та вищої освіти ефективно реалізовується, якщо: зміст освітніх компонентів освітньо-професійних та освітньо-наукових програм

втілює педагогічні аспекти здоров'язбереження; процесуально-діяльнісний компонент освітнього процесу проєктується відповідно до упровадження здоров'язбережувальних технологій в умовах інноваційно-цифрового простору; здійснення постійного моніторингу та оцінювання сформованості культури здоров'язбереження майбутніх педагогів дошкільної освіти.

На сьогодні розроблено важливі теоретичні положення та концептуальні підходи, що визначають та розкривають умови організації інноваційно-цифрового простору для формування культури здоров'язбереження майбутніх педагогів дошкільної освіти. Інноваційно-цифровий простір закладів фахової передвищої та вищої освіти, що спрямований на формування культури здоров'язбереження розглядається нами як комплекс інформаційно-комунікаційних та педагогічних технологій, що створюють сучасне інтерактивне освітнє середовище для учасників освітнього процесу та реалізують завдання здоров'язбереження й як інтегровану систему цифрових інструментів, інноваційних підходів і електронних ресурсів, спрямованих на створення сприятливих умов для підтримки фізичного, психічного, соціального та духовного здоров'я здобувачів освіти.

Основними елементами інноваційно-цифрового простору, що спрямований на формування культури здоров'язбереження майбутніх педагогів дошкільної освіти є:

- цифрова освітня інфраструктура для здоров'язбереження (онлайн-курси, вебіари, подкасти та лекції з валеологічної тематики, медіаграмотності та психологічного здоров'я; віртуальні тренажери для відпрацювання навичок першої домедичної допомоги, віртуальні лабораторії, симуляційні програми, онлайн-платформи для навчання (Moodle, Google Classroom, офіс 365), електронні бібліотеки, репозитарій та бази наукових даних із матеріалами про здоровий спосіб життя і здоров'язбережувальні технології тощо);
- смарт-технології для моніторингу та підтримки здоров'я (фітнес-трекери, мобільні додатки для контролю фізичної активності та якості сну, онлайн-платформи для самодіагностики стану здоров'я, віртуальні психологічні консультації та гарячі лінії підтримки тощо);
- інтерактивне освітнє середовище (використання VR/AR-технологій для моделювання ситуацій здоров'язбереження, гейміфікація навчання для підвищення мотивації здобувачів освіти до здорового способу життя, використання штучного інтелекту та великих даних (Big Data), інтерактивні карти здорових маршрутів на території закладу освіти тощо);
- цифрова комунікація та підтримка здорового середовища (впровадження платформ для соціальної взаємодії та обговорення здоров'язбережувальних практик, віртуальні клуби здорового способу життя, онлайн-челенджі та марафони, цифровий тайм-менеджмент для балансування навчального навантаження та відпочинку використання месенджерів, форумів, соціальних мереж для освітніх цілей, віртуальні конференції та міжнародні проєкти, хмарні технології для спільної роботи над завданнями);

- цифрова безпека та психоемоційний комфорт (освітні змістові модулі з кібергігієни та інформаційної безпеки, платформи для профілактики стресу, вигорання та психоемоційного виснаження, цифрові системи оцінювання тощо).

Науковці (Л.Васильченко [4], Н.Власенко [6], І.Гевко [7], В.Нестеренко [11] та інші) зазначають, що сучасні цифрові технології відкривають широкі можливості для розвитку культури здоров'язбереження у майбутніх педагогів дошкільної освіти. Організація інноваційно-цифрового простору потребує врахування низки умов, які сприяють ефективному формуванню культури здоров'язбереження майбутніх педагогів дошкільної освіти: організаційно-педагогічні, інформаційно-методичні, психолого-педагогічні, технологічні, соціокультурні умови.

Організаційно-педагогічні умови: інтеграція цифрових технологій освітній процес через впровадження онлайн-курсів, вебінарів, цифрових тренажерів, інтерактивних платформ, створення освітнього-цифрового середовища задля розробки електронних ресурсів (відеолекції, інтерактивні завдання, тестування) для підвищення обізнаності у сфері здоров'язбереження, забезпечення рівного доступу до актуальних цифрових ресурсів через електронні підручники, мобільні додатки для моніторингу здоров'я, віртуальні лабораторії, модернізація матеріально-технічної бази, оснащення освітніх закладів сучасними цифровими пристроями (смарт-дошки, VR- і AR-технології, проєктори, планшети, фітнес-трекери тощо).

Інформаційно-методичні умови: розробка методичних рекомендацій щодо використання цифрових технологій у здоров'язбереженні, впровадження в роботу зі здобувачами освіти електронних посібників, відеоінструкцій тощо, використання інноваційних форм навчання (наприклад, змішане навчання, гейміфікація, кейс-методи, ситуаційне моделювання), розвиток цифрової компетентності педагогів, навчання використанню цифрових інструментів для моніторингу фізичного та психічного стану, інтеграція здоров'язбережувальних технологій у навчальні дисципліни, забезпечення міждисциплінарного підходу.

Психолого-педагогічні умови: формування мотивації до використання цифрових технологій у здоров'язбереженні, активне залучення учасників освітнього процесу до роботи з цифровими ресурсами, індивідуалізація та диференціація навчання, використання персоналізованих цифрових програм для оцінювання та корекції фізичного й емоційного стану, підтримка психологічного комфорту в цифровому середовищі, запобігання цифровій перевтомі, забезпечення балансу між онлайн- та офлайн-навчанням.

Технологічні умови: використання онлайн-платформ для самоконтролю та моніторингу здоров'я (Google Fit, MyFitnessPal, StressScan тощо), залучення VR і AR технологій для моделювання здоров'язбережувальних ситуацій (віртуальні симулятори для навчання методам першої допомоги, фізичних вправ тощо), автоматизація аналізу фізичного стану, застосування мобільних додатків і смарт-

пристроїв для відстеження активності, пульсу, рівня стресу, цифрові платформи для взаємодії педагогів тощо.

Соціокультурні умови: використання цифрових інструментів для обміну досвідом (форуми, соцмережі, чати, де можна ділитися кращими практиками здоров'язбереження), популяризація здорового способу життя через цифровий контент (блоги, відео, подкасти, онлайн-челенджі), організація онлайн-марафонів та флешмобів зі здорового способу життя – активне залучення здобувачів освіти та педагогів до інтерактивних заходів.

Отже, ефективна організація інноваційно-цифрового простору дозволяє значно підвищити рівень сформованості культури здоров'язбереження майбутніх педагогів дошкільної освіти.

Висновки.

1. Виявлено сутність та уточнено зміст понять «культура здоров'язбереження педагогів дошкільної освіти», «інноваційно-цифровий простір». Поняття «культура здоров'язбереження педагогів дошкільної освіти» визначаємо як сукупність знань, умінь, навичок і ціннісних орієнтацій, спрямованих на збереження та зміцнення власного здоров'я, а також формування здоров'язбережувального середовища для дітей в освітньому процесі. Інноваційно-цифровий простір закладів фахової передвищої та вищої освіти, що спрямований на формування культури здоров'язбереження розглядається нами як комплекс інформаційно-комунікаційних та педагогічних технологій, що створюють сучасне інтерактивне освітнє середовище для учасників освітнього процесу та реалізують завдання здоров'язбереження й як інтегровану систему цифрових інструментів, інноваційних підходів і електронних ресурсів, спрямованих на створення сприятливих умов для підтримки фізичного, психічного, соціального та духовного здоров'я здобувачів освіти.

2. Встановлено, що формування культури здоров'язбереження майбутніх педагогів дошкільної освіти базується на комплексі методологічних підходів, що визначають концептуальні засади освітнього процесу закладів фахової передвищої та вищої освіти (системний, компетентнісний, культурний, особистісно-орієнтований, діяльнісний, інноваційно-цифровий). Їх ефективне, планове поєднання дозволяє забезпечити комплексний вплив на професійний розвиток майбутніх педагогів, сформувати в них мотивацію до здорового способу життя та установу на впровадження здоров'язбережувальних технологій у майбутню професійну діяльність.

3. Визначено основні елементи інноваційно-цифрового простору, що спрямовані на формування культури здоров'язбереження майбутніх педагогів дошкільної освіти (цифрова освітня інфраструктура здоров'язбереження, смарт-технології для моніторингу та підтримки здоров'я, інтерактивне освітнє середовище, цифрова комунікація та підтримка здорового середовища, цифрова безпека та психоемоційний комфорт). Доведено, що ефективному формуванню культури здоров'язбереження в інноваційно-цифровому просторі сприяє низка педагогічних умов: організаційно-педагогічні, інформаційно-методичні, психолого-педагогічні, технологічні, соціокультурні умови.

Література:

1. Башавець Н. А. Теоретико-методичні засади формування культури здоров'язбереження як світоглядної орієнтації студентів вищих економічних навчальних закладів: дис. ... доктора пед. наук: 13.00.04. Одеса, 2012. 555 с.
2. Бедрань Р. В. Педагогічні умови виховання культури здоров'я дітей дошкільного віку в різновікових групах: дис... канд. пед. наук: 13.00.08. Одеса, 2017. 276 с.
3. Бутенко В. Г. Підготовка майбутніх вихователів до формування здоров'язбережувальної компетентності дошкільників засобами ігрової діяльності: автореф. дисерт. на здоб. наук. ступ. канд. пед. наук: 13.00.04. Суми, 2018. 23 с.
4. Васильченко Л. В., Шацька Н. М. Досвід реалізації дистанційного навчання в умовах пандемії. *Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету»*. 2021. № 10. С. 43–55.
5. Вінарчук Н. М. Підготовка майбутніх вихователів до здоров'язбережувальної діяльності в закладах дошкільної освіти.. дис... на здобуття ступеня доктора філософії: 011«Освіта/Педагогіка». Львів, 2024. 362 с.
6. Власенко Н. О. Дистанційне навчання: Україна і світ. *Естетика і етика педагогічної дії*. 2019. № 20. С. 29–37.
7. Гевко І. В. Використання сучасних інформаційних технологій – основа професійного зростання педагога. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка*. Серія: Педагогічні науки. 2018. Вип. 139. С. 53–60.
8. Іонова О. М., Лукьянова Ю. С. Здоров'язбереження особистості як психолого-педагогічна проблема. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*: монографія / за редакцією проф. Єрмакова С. С. Харків: ХДАДМ, 2009. №1. С.69–72.
9. Листопад О. А., Мардарова І. К., Гуданич Н. М. Підготовка студентів до валеолого-педагогічної діяльності в умовах ЗДО: теоретичний і практичний аспекти *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*: збірник наукових праць. Педагогічні науки. Ізмаїл: РВВ ІДГУ, 2023. Вип. 64. С. 111–123.
10. Листопад О. А., Мардарова І. К., Листопад Н. Л. Особливості застосування мультимедійних технологій в процесі формування цифрової культури здобувачів вищої і фахової передвищої освіти. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. Педагогічні науки. 2024. Вип. 4 (56). С. 24–33.
11. Нестеренко В. В. Підготовка майбутніх педагогів до виховання у дошкільників навичок здорового способу життя: автореф. дисерт. на здоб. наук. ступ. канд. пед. наук: 13.00.04. Одеса, 2003. 21 с.
12. Психологічне здоров'я. *Міністерство охорони здоров'я України*: портал.URL: <https://moz.gov.ua/uk/mental-health> (дата звернення 20.06.2025)
13. Rossin-Slater Maya Promoting Health in Early Childhood. *Policies to Promote Child Health*. 2015. Vol. 25 N 1. P. 35-64.
14. Semeniko Y., Mardarova I., Lystopad O., Rybak O., Samoilenko V. & Hrechanovska O. Strengthening students' proficiency in digital technologies and the SMART society. Web of Science. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*, 2024. 16 (1). 608-622.

References:

1. Bashavets, N. A. (2012) *Teoretyko-metodychni zasady formuvannya kul'tury zdorov'yazberezhennya yak svitohlyadnoyi oriyentatsiyi studentiv vyshchyykh ekonomichnykh navchal'nykh zakladiv* [Theoretical and methodological foundations of the formation of a culture of health care as a worldview orientation of students of higher economic educational institutions]. (Doctor of Science Dissertation). Odessa, 2012, 555. [In Ukrainian].
2. Bedran, R.V. (2017) *Pedahohichni umovy vykhovannya kul'tury zdorov'ya ditey doshkil'noho viku v riznovikovykh hrupakh* [Pedagogical conditions for educating preschool children's health culture in groups of different age]. (Candidate's thesis). Odessa, 226. [In Ukrainian].

3. Butenko V. H. (2018) *Pidhotovka maybutnikh pedahohiv do formuvannya zdorov'yazberezhuval'noyi kompetentnosti doshkil'nykiv zasobamy ihrovoyi diyal'nosti* [Training future teachers for preschoolers' health-saving competence formation by means of game activity] (Candidate's thesis). Sumy. 23. [In Ukrainian].
4. Vasylichenko, L. V. & Shatska, N. M. (2021) *Dosvid realizatsiyi dystantsiynoho navchannya v umovakh pandemi* [The experience of implementing distance learning in the conditions of a pandemic]. *Elektronne naukove fakhove vydannya «Vidkryte osvityne seredovyshe suchasnoho universytetu»*. – *Electronic scientific publication "Open educational environment of a modern university"*. 10, 43–55. [In Ukrainian].
5. Vinarchuk, N. M. (2024) *Pidhotovka maybutnikh vykhovateliv do zdorov'yazberezhuval'noyi diyal'nosti v zakladakh doshkil'noyi osvity* [Preparation of future educators for health-preserving activities in preschool education institutions]. (Doctor of Science Dissertation). Lviv, 2024. 362 [in Ukrainian].
6. Vlasenko, N. O. (2019). *Dystantsiine navchannia: Ukraina i svit* [Distance learning: Ukraine and the world]. *Estetyka i etyka pedahohichnoi dii – Aesthetics and ethics of pedagogical action*, 20. 29–37 [in Ukrainian].
7. Hevko, I. V. (2018). *Vykorystannia suchasnykh informatsiinykh tekhnolohii – osnova profesiynoho zrostannia pedahoha* [The use of modern information technology – the basis of professional growth of teachers]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. T. H. Shevchenka. Seriya : Pedagogichni nauky – Herald of the Chernihiv National Pedagogical University named after T. G. Shevchenko*, 151 (2), 10-14 [in Ukrainian].
8. Ionova, O. M. & Lukyanova, Yu. S. (2009) *Zdorov'yazberezheniya osobystosti yak psykholoho-pedahohichna problema. Pedahohika, psykholohiya ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannya i sportu: monohrafiya* [Personal health care as a psychological and pedagogical problem. Pedagogy, psychology and medico-biological problems of physical education and sports: monograph] / edited by prof. Ermakova S. Kharkiv: KhDADM, 1. 69–72 [In Ukrainian].
9. Lystopad, O. A., Mardarova, I. K. & Hudanych, N. M. (2023) *Pidhotovka studentiv do valeoloho-pedahohichnoyi diyal'nosti v umovakh ZDO: teoretychnyy i praktychnyy aspekty* [Preparation of students for valeological-pedagogical activity in the conditions of ZDO: theoretical and practical aspects] *Naukovyy visnyk Izmayil's'koho derzhavnoho humanitarnoho universytetu: zbirnyk naukovykh prats'. Pedahohichni nauky – Scientific Bulletin of Izmail State Humanitarian University: collection of scientific papers. Pedagogical sciences*, Izmayil: RVV IDHU, 64, 111–123. [In Ukrainian].
10. Lystopad, O. A., Mardarova, I. K. & Lystopad, N. L. (2024) *Osoblyvosti zastosuvannya mul'tymediyynykh tekhnolohiy v protsesi formuvannya tsyfrovoyi kul'tury zdobuvachiv vyshchoyi i fakhovoyi peredvyshchoyi osvity* [Peculiarities of the use of multimedia technologies in the process of forming the digital culture of applicants for higher and professional pre-higher education]. *Visnyk Hlukhiv'skoho natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni Oleksandra Dovzhenka. Pedahohichni nauky. - Bulletin of the Oleksandr Dovzhenko Glukhiv National Pedagogical University. Pedagogical Sciences*. 4 (56). 24–33. [In Ukrainian].
11. Nesterenko, V.V. (2003) *Pidhotovka maybutnikh pedahohiv do formuvannya u ditey doshkil'noho viku navychok zdorovoho sposobu zhyttya* [Preparation of future pedagogues to training of skills of healthy way of life by pre-school children]. (Candidate's thesis). Odesa. 21. [In Ukrainian].
12. *Psykholohichne zdorov'ya* [Psychological health] *Ministerstvo okhorony zdorov'ya Ukrayiny: portal. - Ministry of Health of Ukraine: portal*. URL: <https://moz.gov.ua/uk/mental-health> (access date 06/20/2025) [In Ukrainian].
13. Rossin-Slater Maya Zmitsnennya zdorov'ya v rann'omu dytynstvi [Promoting Health in Early Childhood]. Policies to Promote Child Health.2015. Vol. 25 N 1. P. 35-64. [in English].
14. Semeniako Y., Mardarova I., Lystopad O., Rybak O., Samoilenko V. & Hrechanovska O. (2024) Strengthening students' proficiency in digital technologies and the SMART society. Web of Science. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*.16 (1). 608-622. [in English].